

Assaig

Liquacions

■ Ferran Sáez Mateu

Un dels textos més lúcids i alhora més amargs que he llegit mai és *El temps d'ahir*, de l'escriptor austríac d'origen jueu Stefan Zweig. En aquest llibre -que d'alguna manera anticipava el suïcidi de l'autor, exiliat al Brasil durant el nazisme- es parlava d'un món sòlid i previsible, en molts sentits anodí però també segur i vitalment satisfactori, que quedà enrere per sempre més. Era l'Imperi Austrohongarès, desfet després de la Primera Guerra Mundial. El segle XX, en canvi, fou, segons Zweig, un espai movedís, fràgil, barbotejant, torrencial. Unes quantes dècades després, el sociòleg Zygmunt Bauman (Polònia, 1925) va trobar l'adjectiu precís per compendiar les característiques d'aquest nou món: *líquid*. Heus aquí una metàfora que ha fet fortuna -potser massa i tot-. Si cap al final de la dècada dels 90 tot era *complex*, ara resulta que tot és *líquid*.

La metàfora de Bauman és sens dubte original, però la intuïció que la va generar, no: resulta perfectament identificable en l'esmentada obra de Zweig, a començaments de la dècada dels 40; o, en un llenguatge pròpiament filosòfic, a *Il fine della Modernità de Gianni Vattimo* (1985). Podríem citar-ne encara més exemples, és clar, però això no treu cap mèrit a les diferents obres que Bauman ha dedicat al tema, ans al contrari. Bau-

El sociòleg polonès Zygmunt Bauman

man reexplora la qüestió des de la seva especialitat acadèmica, la sociologia, i ho fa amb un registre que és alhora rigorós i perfectament comprensible per al profà. A més a més, ha estat capaç d'idear una expressió -*modernitat líquida*- que permet tor-

nar a transitar problemes oberts ja pel mateix Jean-François Lyotard el 1979 a *La condició postmoderna*.

Per què els nostres temps són *líquids*? La Modernitat d'arrel il·lustrada ens ofería la garantia d'un món intel·ligible, d'una realitat que

**Temps líquids
Viure en una època
d'incertesa**

Zygmunt Bauman
Traducció: Raül Garrigasait
Viena
Barcelona, 2007
Preu: 15 euros
Pàgines: 132

**El reptes de
l'educació en la
modernitat líquida**

Zygmunt Bauman
Traducció: Josep Sampere
Arcàdia
Barcelona, 2007
Preu: 9 euros
Pàgines: 44

■ Dos textos per orientar-nos en un món marcat pels canvis vertiginosos, la incertesa existencial i la fragmentació social, però argumentats des de la convicció que no tot està perdut. Una anàlisi dura i lúcida que defuig la temptació del discurs apocalíptic

1 2 3 4 5

s'articulava i progressava d'acord amb unes regles. El clímax d'aquest optimisme pot concretar-se en aquella famosa sentència de Hegel segons la qual "tot allò racional és real i tot allò real és racional".

Fluctuar d'una manera erràtica

Aquesta era la Modernitat *sòlida*. La líquida, en canvi, participa de la vivència d'un món que no s'articula per mitjà de regles segures, sinó que es limita a fluctuar d'una manera erràtica que, per raons òbvies, resulta amenaçadora. Els vells referents, com ara la utopia, han acabat passant pel sedàs implacable de l'escarment històric. "El moviment anomenat *progrés* -diu Bauman- fou més un esforç per escapar-se d'utopies fracassades que no un esforç per encaixar utopies encara no experimentades". El caràcter fragmentari i fluctuant del nostre món també afecta l'educació, que durant la Modernitat sòlida ocupava un lloc esporàdic en la nostra vida (els anomenats *anys de formació*), mentre que ara és una línia contínua. Per a alguns resulta engrescadora, estimulante, mentre que per a altres és angoixant.

Els dos textos de Zygmunt Bauman, que per la naturalesa del seu tema podrien resultar apocalíptics -o, si més no, depriments- estan plantejats, però, en un to serè, equilibrat i propositiu. Això és tot just el que fa de Bauman alguna cosa més -molt més!- que l'autor d'una metàfora afortunada.*

Lingüística

Quina política lingüística?

Toni Mollà
Bromera
Alzira, 2007
Preu: 15 euros
Pàgines: 200

1 2 3 4 5

El futur que ens amenaça

■ Albert Pla

Ja és un tòpic afirmar que el País Valencià és la regió del món amb més sociolingüistes per quilòmetre quadrat, però molta d'aquesta riquesa no hauria arribat al lector mitjà sense la feina divulgadora de Toni Mollà, que, treballant des de la base i en condicions sovint adverses, n'ha sabut donar una visió honesta i equilibrada tot aportant-hi la seva reflexió.

Quina política lingüística? recull 20 anys d'articles i ponències, els mateixos que fa de la publicació del *Curs de sociolingüística*. Si en aquell manual, quadres sinòptics aparentment asèptics ja transmetien passió,

encara més n'encomanen aquest recull d'articles que tenen com a rerefons inevitable els avatars polítics i socials, més grotescos que gloriosos, dels dos últims decennis.

Mollà parla, esclar, del País Valencià, però caldria ser molt cec per no veure en tot el que descriu un estadi més avançat -i per tant agònic- d'un procés de substitució lingüística també en marxa al Principat per més que el cofoisme oficial el vulgui ignorar. Però llegir els seus textos no és només interessant per alertar-nos d'un futur que ens amenaça. Mollà ens parla de política lingüística defugint essencialismes i el to planyívol tan habitual de les cartes al director. A Mollà la llengua no li interessa com

a relíquia sagrada que cal conservar sinó com la via d'accés a la cultura universal i a la modernització. Sobretot tenint en compte que els líders blaveros, que parlen en castellà, són precisament els que intenten fer del país una província analfabeta.

Per Mollà, la normalització és indissociable de la transformació social. La llengua pròpia actua com a cohesionadora d'una societat civil sense la qual no hi pot haver ciutadans amb veu pròpia. Si en alguna cosa posa l'èmfasi és en el seu caràcter instrumental. La gent normal, ve a dir Mollà, fa servir allò que necessita. La normalització, per tant, serà la conseqüència natural d'haver convertit el valencià en ins-

trument de progrés social. I això només és possible amb una acció política que arrencant dels moviments civcopopulars no s'arronsi si cal exercir la coerció institucional. Desconfiem, per tant, de les polítiques que tot ho fien al voluntarisme o a l'escola. Fins i tot aconseguint que tots els nens dominin el valencià, la normalització fracassarà si les normes socials no fan útil aquest coneixement. No hi ha normalització sense l'acció concertada dels mitjans i els poders socioeconòmics, que són els que determinen, en una societat moderna, quina llengua és necessària. I si algú en dubta que pari l'orella en un pati d'escola de l'Hospitalet.*